

(א) ר"ה ט. ערפין יב: ג. (ב) [לעיל יט.]. (ג) שייך למתני' דלעיל, (ד) שייך למתני' דלעיל, (ה) [סוף פ"י המשנה שייך לע"ז], (ו) [מכאן שייך לע"ז], (ז) בק"י פ"ח אות י"ד הגיה, ד"ל כ.ב.

תורה אור השלם

1. וְקִדְשֵׁתֶם אֶת שַׁנַּת הַחֲמִישִׁים שָׁנָה וְקִרְאתֶם דְרוֹר בְּאָרְץ לִבְלִי יִשְׂבִּיחַ יוֹבֵל הוּא תְהִיָּה לְכֶם וְיִשְׁבַּחֶם אִישׁ אֶל אֶחָיו וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתּוֹ תִּשְׁבַּח: וּקְרָא כֵּה י.
‏2. שֶׁשׁ שָׁנִים תּוֹרַע שְׂדֵךְ וְשֶׁשׁ שָׁנִים תּוֹמַר בְּרִמְךָ וְאִסַּפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָהּ: וּקְרָא כֵה ג.

3. וְצִוִּיתִי אֶת בְּרִיחֵי לֶכֶם בְּשָׂדֶה הַשְּׂשִׂיית וְעָשִׂית אֶת הַתְּבוּאָה לְשִׁלַּשׁ הַשָּׁנִים: וּקְרָא כֵה כ.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלימא וכו' משמע דהשנה זו:
‏(ב) ד"ה שנת חמשים וכו' ומותר בשנת כ"ל ומצט"ב נמי נמחק:
‏(ג) ד"ה ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת. י"ב עיין מה שפי"טו' בדאש השני דף ט:
‏(ד) ד"ה אמר להם וכו' ואי נמי אמרת יובל אינו עולה למנין שבע כ"ל':

גליון הש"ס

גמ' דר"ם סבר לא מטייל. עיין לעיל דף ית ע"ב:
‏בהר"ן ד"ה אסור בה. פשיטא דההנה"ט דר"ק ירמיה כ"ח פ:

תוספות

הלך אחר רוב שנים. ולא אית צבו עיבור וכשנדר בשנת ונאמר בחדש העיבור יהיה מותר בחדש אחד לפני ראש השנה קמ"ל דטולה עד סופה נקראת שנה:
‏י"ן שאני מועים יובל. ה"ה דמני למיעוי כי אמר היובל ומיירי [שעומד] בצמנע היובל בשנה ומיתסר עד סוף היובל ומיעויל כשהגיע שנת היובל כלפני חמשים ומיתסר או כלאחר ושרי אי נמי לפי' שני דפרישית במתני' עומד בשנת יובל עמנו מיעוי ליה אם נאסר בה דאי כלפני חמשים ולא נמחון לאסור אלא במנינו

הבא עליו:
‏ת"ש. מפלוגתא דר' יהודה ורבנן דמתניא שנת חמשים ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת מכאן שאין שנת חמשים נמנית במנין שמיטה שאם היה נמנה א"כ היה אחת למנין שמיטה א"כ לת"ק שנת חמשים כלפני שתי ארנו מננה כלאחר חמשים:
‏וואין באן אלא חמש. כגון שצדע ראשון שקמון ליובל אחריו כשיגיע ה' שנים עם שנת היובל יהיה שמיטה ויובל אסור בזריעה ומשמע לכו דקרא מיירי בכל השמיטות אף בשמיטה הסמוכה ליובל:
‏לדבריהם. שאחם סבורים להעמיד המקרא אף בשמיטה הסמוכה ליובל אסורין בזריעה ועוד שנה שאחר היובל ושנה ששית הכי כאן ארבע:
‏אלא כו'. ולא בכל שמיטות איירי כלומר לעמלא לשביעות ולשמיות

רש"י

אילימא דקדשני

השנה משמע (א) השנה זו קאמר ועיבורה נמי בכלל הוי:
‏ולא איס בהו עיבור. ולא ליתסר בעיבורה קא משמע לן:
‏היה עומד בשנה של יובל והיה אומר קונס יין שאיני טועם יובל מהו:
‏**שנת חמשים כלפני חמשים**. ומותר

(ב) נמי בשנת חמשים דליהו לא קאסר עילויה אלא לאחר חמשים או בשנת חמשים נמי אסור דבשנת חמשים מתחיל יובל הבא:
‏ואי אסר מונה **שנת חמשים ואחת**. (ג) שלא תתחיל למנות ז' שנים של שמיטה הבאה בשנת היובל עצמה שלא תהא מונה אחת לשנת ג' ולשנה הבאה אחריה שנת ג"א שגיה אלא לשנת חמשים ואחת תהא מונה אחת ושנת ג' עצמה נמנית ליובל שעבר שאין עולה למנין שבע הבא כדאמרין:
‏**יובל עולה למנין שבע**. דשנת חמשים עולה לכאן ולכאן:
‏אמרו לו וכו'. אינו אלא חמשה שצדע למנין שבע יובל אסור לזרוע זה והשביעית נמי אסורה שהיא שמיטה ואינה אלא חמשה לזריעה:
‏**אמר להם לדברים** הרי הוא אומר ועשה אם הסבואה **שלש השנים**. שנה ששית ושנה שביעית ושמינית עד קצירתה ואי [נמנין אמרת (ו) אין יובל עולה למנין

שבע הרי כאן ארבעה שנים שזריעה לעשות לארבע שנים כיצד שנת מ"ח היא ששית ותצואה שלה זריכה לששית עצמה ולשנת ארבעים ותשע שהיא שמיטה ולשנת חמשים שהוא יובל ולשנת חמשים ואחת עד הקציר הרי ארבע שנים. והאי פירכא לדברי הכל היא דלדברי יהודה נמי איכא למיפריך דאע"ג דאמר יובל עולה למנין מכל מקום אסור הוא בזריעה והוו נמי ארבע שנים:
‏אלא. לדברי הכל ליכא לאוקומי להאי קרא אלא בשאר שני שבע בשש השמיטות ולא בשמיטה שביעית של יובל ולא קשיא כלל לא לדידי ולא לרבנן לדידי נמי דפרכת לי שש שנים מוקמינן ליה לקרא בשאר שני שבע שמיטין ולא בשמיטה ראשונה הסמוכה ליובל:
‏**במתני' א** **אמר קונס יין שאיני טועם עד הפסח אסור עד שיגיע**. לדברי הכל:
‏**עד שהיא אסור עד שיאל**. דמשמע דאמר עד שיאל כל הפסח:
‏**עד פני פסח**. משמע עד שיגיע ומשמע עד שיאל:
‏**עד שיגיע**. דקסבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא

דנהי דאיכא למימר דעד פני עד רגע אחד שלפני סוף יום האחרון עד שני ושלשי ושאר ימי הפסח וכי קאמר עד פני הפסח לפני יום ראשון קאמר:
‏רבי יוסי **אומר עד שיאל**. דקצירא ליה דמחית איניש **נפשיה לספיקא**:
‏ע' **עד הקציר עד הנציר עד המסיק אינו אסור אלא עד שיגיע**. כלומר אפילו אמר עד שהיא וכדקתני טעמא:
‏זה **הכלל כל זמנו קבוע**. כלומר שיש להמשכתו זמן קבוע כגון פסח שקבעה צו תורה שצעה ימים כי אמר עד שהיא אסור עד שיאל דכיון דידע זמן המשך איסורו אסר עצמו צו וכל שאין זמנו קבוע כגון קציר וצציר שאין להם זמן קבוע שיהו נמשכין אותו זמן ולא יותר אפי' אמר עד שהיא אינו אסור אלא עד שיגיע שאין אדם אסור עצמו זמן שאין לו קצבה:
‏**ג** **ב' למימרא (מאי) דר' מאיר סבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא וכו'**. כדפרשין במתניתין:
‏ע' **שני כתי צנות**. משתי נשים גדולה וקטנה לכל כת וכת:
‏כונן **אסורות**. דאיכא לספוקי דילמא גדולה שזכת שניה קאמר. אלמא מחית איניש נפשיה לספיקא:
‏כונן **מוסרו**. דלא מחית איניש נפשיה לספיקא וכי קאמר גדולה אמרינן דודאי גדולה שבגדולות קאמר:
‏**מוחלפם השיטה**. כאן החליפו שיטתן:
‏והסניא. צניחותא:
‏ולענין הלכה כיון דמפיקין להו וקיימא לן [סנהדרין כו:] דר"מ רבי יוסי הלכה כרבי יוסי נקטינן צאומר עד פני הפסח שאינו אסור אלא עד שיגיע ואע"ג דבפ' האומר דקדושין רמינן נמי הגי מתני' אהדדי ומסקי' התם (דף סה.) לעולם לא תיפוך דבמתני' לאו במעיל איניש נפשיה לספיקא פליגי אלא צלישא צעלמא פליגי דר"מ סבר עד פני הפסח

קונם יין פרק שמיני נדרים

ר"ן

סא.

צטנ * פשיטא דהשנה עד ראש השנה משמע:
‏**ושמע מינה שנה כהשנה**. דאי דיניה כשנה אחת לא מתסר בעצורה אלא בשנים עשר חדש כרוב שנים:
‏מהו **דסימא הלך אחר רוב שנים**. דלית צהן עבור ונימא דאע"ג דאמר השנה לא ליתסר אלא כרוב שנים קמ"ל:

ולענין הלכה כיון דבעיין לא אפשיטא נקטינן לחומרא דיוס כיוס אחד דמי ואסור מנע לעת:
‏**איבעיא להו אמר קונס יין שאני טועם יובל מאי**. לאו דקאמר כהדין לישנא דהא כיון דלא אפשיטא בעיין דלעיל כי אמר יובל כיוצא אחד דיניה ולא שייך למציעא אי שנת חמשים כלפני חמשים או כלאחר חמשים אלא הכל צאומר יובל זה עסקינן ולא דק צלישניה משום דעיקר בעיין ליתא אלא אי שנת חמשים כלפני חמשים שאינה כלל לחשבון יובל הבא שאין עושין שמיטה עד חמשים וצבע הילכך נודר דקאי בצמנע יובל ואמר יובל זה מיתסר זה או כלאחר חמשים שאותה שנה עולה לחשבון שמיטה שלאחר חמשים ונודר מותר זה שאין שנת חמשים מכלל יובל שעבר:
‏**ולא שנת חמשים ואחת**. שאין שנת חמשים נמנית לענין שמיטה עד שתהא נמנית בשנת חמשים של יובל שעבר ולשנה אחת של שמיטה שאחר אותו יובל:
‏**הרי הוא אומר שש שנים סורע וכו'**.

דמשמע דלעולם קודם איסור שביעית מותר לזרוע שש שנים ולדברין בשמיטה שלאחר היובל אינו מותר אלא חמש שנים שהרי היובל אסור בזריעה וכשיגיעו שש שנים תהא שנה ששית שנת השמיטה:
‏דקצירא לכו דקרא צבולהו שנים משמע הרי הוא אומר ועשת הסבואה לשלש השנים ועל כרחין ליכא לאוקמיה בשמיטה של שנת מ"ט שהרי זרע של מ"ח צריך לספיק מ"ח ומ"ט וי' וי"א עד הקציר של ג"א אלא איכא לאוקמיה בשאר שני שבע שאינו סמוך ליובל מלפניו וצכי האי גוגא סגי בשלש שנים שהורע של ששית יספיק לששית ולשביעית ולשמיות עד הקציר:
‏דיני נמי. האי קרא דשש שנים תורע דקא מקשיתו לי מיניה איכא לאוקמה בשאר שני שבע שאינו סמוך ליובל מאחריו:
‏**במתני' ז** **עד הפסח אסור עד שיגיע**. דלשון בני אדם משמע עד ולא עד בכלל:
‏**עד שהיא אסור עד שיאל**. דמשמע עד שהיא כולו:
‏**עד פני הפסח ר' מאיר אומר אסור עד שיגיע**. דקצירא ליה לרבי מאיר של פסח קאמר לא אמרינן דלא מחית איניש נפשיה לספיקא דיוס שני ושלשי ושאר ימי הפסח וכי קאמר עד פני הפסח לפני יום ראשון קאמר:
‏רבי יוסי **אומר עד שיאל**. דקצירא ליה דמחית איניש **נפשיה לספיקא**:
‏ע' **עד הקציר עד הנציר עד המסיק אינו אסור אלא עד שיגיע**. כלומר אפילו אמר עד שהיא וכדקתני טעמא:
‏זה **הכלל כל זמנו קבוע**. כלומר שיש להמשכתו זמן קבוע כגון פסח שקבעה צו תורה שצעה ימים כי אמר עד שהיא אסור עד שיאל דכיון דידע זמן המשך איסורו אסר עצמו צו וכל שאין זמנו קבוע כגון קציר וצציר שאין להם זמן קבוע שיהו נמשכין אותו זמן ולא יותר אפי' אמר עד שהיא אינו אסור אלא עד שיגיע שאין אדם אסור עצמו זמן שאין לו קצבה:
‏**ג** **ב' למימרא (מאי) דר' מאיר סבר לא מעייל איניש נפשיה לספיקא וכו'**. כדפרשין במתניתין:
‏ע' **שני כתי צנות**. משתי נשים גדולה וקטנה לכל כת וכת:
‏כונן **אסורות**. דאיכא לספוקי דילמא גדולה שזכת שניה קאמר. אלמא מחית איניש נפשיה לספיקא:
‏כונן **מוסרו**. דלא מחית איניש נפשיה לספיקא וכי קאמר גדולה אמרינן דודאי גדולה שבגדולות קאמר:
‏**מוחלפם השיטה**. כאן החליפו שיטתן:
‏והסניא. צניחותא:
‏ולענין הלכה כיון דמפיקין להו וקיימא לן [סנהדרין כו:] דר"מ רבי יוסי הלכה כרבי יוסי נקטינן צאומר עד פני הפסח שאינו אסור אלא עד שיגיע ואע"ג דבפ' האומר דקדושין רמינן נמי הגי מתני' אהדדי ומסקי' התם (דף סה.) לעולם לא תיפוך דבמתני' לאו במעיל איניש נפשיה לספיקא פליגי אלא צלישא צעלמא פליגי דר"מ סבר עד פני הפסח

עד
‏הבא עליו:
‏ת"ש. מפלוגתא דר' יהודה ורבנן דמתניא שנת חמשים ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת מכאן שאין שנת חמשים נמנית במנין שמיטה שאם היה נמנה א"כ היה אחת למנין שמיטה א"כ לת"ק שנת חמשים כלפני שתי ארנו מננה כלאחר חמשים:
‏כגון שצדע ראשון שקמון ליובל אחריו כשיגיע ה' שנים עם שנת היובל יהיה שמיטה ויובל אסור בזריעה ומשמע לכו דקרא מיירי בכל השמיטות אף בשמיטה הסמוכה ליובל:
‏לדבריהם. שאחם סבורים להעמיד המקרא אף בשמיטה הסמוכה ליובל אסורין בזריעה ועוד שנה שאחר היובל ושנה ששית הכי כאן ארבע:
‏אלא כו'. ולא בכל שמיטות איירי כלומר לעמלא לשביעות ולשמיות

עין משפט
גר מצוה

מז א מיי פ"י מהל' נדרים הל' ד סמג לאוין נבט טוש"ע יו"ד ס"י רכ סעי' ו:

מז ב מיי סס הל"ה:
‏י"ג א מיי פ"י מהל' שמיטה ויובל הל"ו:

פירוש הרא"ש

למה לי לביביר. פשיטא דחדש העיבור הוא בכלל השנה דבין פשוטה ובין מעוברת קרויה שנה:
‏אלא לאו דאמר שנה. ואנב אורחיה קא משמע לן דשנה כהשנה ואיטו אסור אלא עד משלום השנה דאי הוי כמו שנה אחת כיון דלאחר עד תוך שנה אחרת צומן הוה מאי נפקא מינה בעצורה:
‏מזו דהרימא הלך אחר רוב השנים. ולא היה נדעמו אלא עד משלום ז' אלול:
‏יובל באי. אם אמר יובל זה מותר בשנה היובל לא:
‏הא שבע. דפלוגתא דר' יהודה ורבנן היא:
‏שנת חמשים אחת מונה ואי אחת מונה שנת חמשים ואחד. כלומר שנת חמשים אחת מונה לשלום יובל שעבר ואי אתה מונה אותה להיות אחד ליובל הבא שהיא נקלחת מחילת שנת השמיטה הבא:
‏ורבי יהודה סבר דיובל היא תהלת שביעית הבאה. הלכך לרבנן אסור בשנת היובל ולר' יהודה מותר:
‏ואין כאן אלא חמש. בשמיטה ראשונה של יובל:
‏אמר להם לדבריהם. דנעשו לפיכך דשבע שנים בכל השמיטות איירי ואמטו להכי אקשיתו לי תקשי נמי לדידכו ועשת את הסבואה לשלש השנים ולא מצינו לאוקומי בכל השנים דשנה שאינה יובל זריכה לעשות לארבע השנים לעמלא ולשנה שביעית ולשנת היובל לעמלא ולשנה שאחר היובל עד הקציר:
‏מתני' עד הפסח אסור עד שביעי. משום דבסיפא שייך למתני אסור נקט גריסא נמי אסור:
‏עד שיצא אסור עד שיצא. דמשמע כל זמן שהוא אוה:
‏עד פני הפסח. ויש במשמעות זה שלשה עניינים איכא למימר עד פני ימים הראשונים דהיינו עד שיגיע ואיכא למימר עד פני ימים האחרונים ויהיה מותר צמיס האחרונים ואיכא למימר עד פני פסח והיינו עד שיאל וקאמר רבי מאיר עד שיגיע דלא מעייל איניש נפשיה: